

Х. П. Данилків,
аспірант, Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

К. Danylkiw,
postgraduate, The Ivan Franko National University of Lviv

STRATEGIC DIRECTIONS TRANSFORMATION STATE INNOVATION POLICY IN UKRAINE

У статті розглянуто деякі аспекти системи управління інноваційною діяльністю на державно-му та регіональному рівнях. Окреслено моделі державної участі у поживленні інноваційної діяльності в розрізі регіонів країни. Розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення державної політики розвитку інноваційного потенціалу регіонів України в умовах глобалізаційних процесів.

The paper considers some aspects of management innovation activities at national and regional levels. Outlined model state participation in the recovery innovation in the regions of the country. Practical recommendations for improving public policy for innovation potential of regions of Ukraine in conditions of globalization.

Ключові слова: інноваційний потенціал, інтегральний показник, інноваційна активність, регіон, регулювання інноваційної діяльності, державна та регіональна інноваційна політика, глобалізація.

Keywords: innovative potential, integral indicator, innovative activity, region, management of innovation, state and regional innovation policy, globalization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Становлення в Україні соціально орієнтованого ринкового суспільства та проблеми її інтеграції у світове господарство зумовлюють потребу у проведенні системних модернізаційних змін у всіх сферах соціальної життєдіяльності, включаючи і державне управління.

Сьогодні економічний розвиток національної економіки неможливий без активізації інноваційних процесів, де вагому роль відіграє все ж таки держава. Досвід розвинених країн свідчить, що саме продумана і цілеспрямована інноваційна політика держави позитивно впливає на ефективність інноваційних процесів і загальну динаміку соціально-економічного розвитку. І навпаки, недостатньо обґрунтовані дії і заходи держави у сфері регулювання інноваційних процесів руйнують їх мотиваційний механізм, гальмуючи економічне зростання і навіть перешкоджаючи йому.

Значної актуальності набуває аналіз механізму державної інноваційної політики, яка передбачає формування у країні певних умов для діяльності господарюючих суб'єктів, за яких вони були б зацікавлені та спроможні розробляти і виготовляти нові види продукції, впроваджувати сучасні наукові технології, екологічно чисті технології та розширювати на цій основі свої ринки збуту.

У якості проблемних на теперішній час виступають питання, пов'язані з розробленням та реалізацією інноваційної політики розвитку регіонів. У свою чергу, реалізація інно-

ваційної політики розвитку регіонів України вимагає здійснення оцінки потенціалу інноваційного розвитку кожного регіону з метою виявлення його резерву. Тому необхідно провести комплексне дослідження потенціалу інноваційного розвитку регіону, результат якого б повною мірою відображав наявний стан речей у регіонах і забезпечував достатньою інформацією для розробки заходів ефективної інноваційної політики їхнього розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми формування інноваційної моделі розвитку й удосконалення державної та регіональної інноваційної політики досліджують такі провідні вчені, як: І.М. Грищенко, М.П. Денисенко, О.Б. Жихор, Ю.М. Корецький, О.М. Кущик, В.В. Микитенко, Л.І. Михайлова, Т.М. Мільчаковська, Н.В. Новак, І.Й. Плікус, Л.О. Птащенко, Н.Т. Рудь, Л.І. Федулова та інші. Зокрема, О.М. Кущик та Л.О. Птащенко окреслюють й аналізують основні проблеми державного регулювання інноваційної діяльності в Україні. Досліджуючи теоретичні та правові аспекти реалізації інноваційної політики, вони зазначають, що формування інноваційної моделі розвитку регіонів потребує створення та ефективного функціонування інноваційної інфраструктури.

Водночас на необхідності розроблення дієвого механізму реалізації політики інноваційного розвитку регіону на-

Таблиця 1. Критерії та показники оцінки реалізованої частини інноваційного потенціалу регіону

Критерії оцінки	Показники інноваційної активності
Широта охоплення підприємств інноваційною діяльністю в регіоні	Питома вага ІАП в їх загальній кількості, %; питома вага обсягу відвантаженої інноваційної продукції у загальному обсягу промислової продукції, %.
Діапазон розподілу видів і предметів інноваційної діяльності серед інноваційно активних підприємств	Середня кількість нових видів промислової продукції, яка припадає на одне ІАП; середня кількість нових технологій, яка припадає на одне ІАП.
Ступінь фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств, які беруть участь у розробці та впровадженні інновацій	Середній розмір інноваційних витрат на одне ІАП, тис. грн.; рівень забезпечення фінансуванням НДДКР, тис. грн.

інноваційної діяльності як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні, що і зумовило вибір теми дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завдання полягає у дослідженні системи управління інноваційними процесами у контексті практичної реалізації державної інноваційної політики на регіональному рівні та визначенні шляхів її удосконалення в Україні.

Таблиця 2. Лінгвістичні та кількісні характеристики шкали Харрінгтона

Інтервали шкали Харрінгтона	Лінгвістичні оцінки шкали Харрінгтона
[0,8-1]	Відмінно
[0,63-0,8]	Добре
[0,37-0,63]	Задовільно
[0,2-0,37]	Погано
[0-0,2]	Незадовільно

голошує О. Б. Жихор, який у своїх дослідженнях підкреслює важливість створення в Україні єдиного органу виконавчої влади для ведення виваженої державної регіональної політики інноваційного розвитку.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Актуальність цієї проблематики та її значущість підтверджують також необхідність розроблення дієвого механізму реалізації інноваційної політики в країні й стимулювання

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження структурних процесів у національній економіці та інноваційної політики держави, яка забезпечує їхню зміну, цілком закономірно знаходяться у центрі уваги вітчизняної економічної думки. У сучасному світі поняття "інноваційний потенціал" стало концептуальним відображенням феномена інноваційної діяльності. Можна стверджувати, що інноваційний потенціал регіону — це здатність та готовність економічної системи здійснити ефективну інноваційну діяльність. Здатність — це наявність збалансованої структури ресурсів для цієї діяльності. Готовність — це достатність рівня розвитку потенціалу та ресурсів регіону. Потенціал інноваційного розвитку регіону характеризує міру і якість сукупної здатності елементів, підсистем, процесів, явищ, що знаходяться чи відбуваються в його межах, до інновацій, якими визначаються потенційні можливості працездатного населення за участю в суспільно корисній діяльності при даному розвитку творчих зусиль і ступені зрілості суспільних, насамперед, економічних відносин; це надзвичайно важливий інтегральний показник рівня розвитку і можливостей креативної діяльності головної продуктивної сили суспільства.

Таблиця 3. Визначення стандартизованого вигляду показників інноваційної активності підприємств регіону

Регіон	Стандартизований вигляд показників					
	Y _{r1}	Y _{r2}	Y _{r3}	Y _{r4}	Y _{r5}	Y _{r6}
Автономна Республіка Крим	-0,76	-0,46	-0,23	0,26	-0,23	0,07
Вінницька обл.	0,78	-0,74	-0,32	-0,10	-0,17	-0,51
Волинська обл.	0,76	-0,57	-0,40	-0,59	0,78	0,19
Дніпропетровська обл.	-0,76	-0,50	-0,21	-0,25	1,33	1,08
Донецька обл.	-0,67	-0,45	-0,17	-0,12	0,44	0,49
Житомирська обл.	-0,39	-0,64	-0,53	-0,42	-0,55	-0,51
Закарпатська обл.	-0,36	-0,82	-0,54	-0,54	-0,53	-0,29
Запорізька обл.	-0,58	0,53	0,28	1,49	-0,25	-0,17
Івано-Франківська обл.	1,50	0,21	0,33	-0,50	-0,08	-0,47
Київська обл.	-0,59	-0,11	-0,22	-0,37	-0,35	-0,48
Кіровоградська обл.	0,31	1,88	-0,12	-0,29	-0,54	0,33
Луганська обл.	-0,13	0,74	-0,52	-0,62	-0,50	-0,40
Львівська обл.	0,26	-0,02	-0,29	-0,45	-0,50	-0,36
Миколаївська обл.	-0,80	1,00	-0,14	0,04	1,22	2,72
Одеська обл.	-0,71	-0,79	-0,35	-0,36	-0,21	-0,29
Полтавська обл.	0,47	-0,57	-0,12	-0,45	-0,45	-0,09
Рівненська обл.	-0,48	-0,52	-0,35	-0,51	-0,58	-0,45
Сумська обл.	-0,84	3,80	4,90	3,28	-0,09	-0,27
Тернопільська обл.	0,14	-0,23	-0,04	-0,59	-0,54	-0,13
Харківська обл.	0,02	0,61	-0,24	3,12	-0,33	-0,08
Херсонська обл.	-0,29	-0,02	0,52	-0,32	-0,33	-0,46
Хмельницька обл.	-0,66	-0,81	-0,49	-0,37	4,38	-0,54
Черкаська обл.	-0,71	-0,76	-0,20	-0,23	-0,40	-0,47
Чернівецька обл.	0,26	0,83	0,29	-0,52	-0,52	-0,51
Чернігівська обл.	0,80	-0,67	-0,32	-0,26	-0,25	-0,17
м. Київ	-0,63	-0,28	0,06	0,40	-0,06	-0,23
м. Севастополь	2,95	-0,66	-0,60	-0,72	-0,69	-0,53

З цією метою необхідно з'ясувати систему показників, які забезпечуватимуть комплексність дослідження і будуть застосовані у розрахунку інтегрального показника реалізованої частини інноваційного потенціалу регіону. Використовуваний потенціал інноваційного розвитку регіону характеризується інноваційною активністю регіону, яка відображає рівень реалізації нововведень або інноваційних перетворень і впровадження інновацій у його господарську діяльність. Пропонуємо оцінювати його за допомогою інтегрального індексу використованого потенціалу інноваційного розвитку регіону. При цьому вважатимемо, що інноваційну активність регіону характеризує інноваційна активність підприємств (ІАП), які функціонують на його території. Тому для обчислення інтегрального індексу потенціалу інноваційного розвитку регіону можна використовувати показники інноваційної активності підприємств регіону [4, с. 447]. На основі останніх доцільно здійснювати розрахунок показників використованого потенціалу інноваційного розвитку регіону, наведених у табл. 1.

Для визначення реалізованої частини інноваційного потенціалу регіону використано інтегральний показник, що дає змогу визначити ранг інноваційного потенціалу підприємств окремого регіону. Як інтегральний показник ефектив-

Таблиця 4. Розрахунок часткових функцій за регіонами

Регіон	Часткова функція $d_i = \exp(-\exp(-y_i))$					
	d_{i1}	d_{i2}	d_{i3}	d_{i4}	d_{i5}	d_{i6}
Автономна Республіка Крим	0,12	0,21	0,28	0,46	0,28	0,40
Вінницька обл.	0,63	0,12	0,25	0,33	0,31	0,19
Волинська обл.	0,63	0,17	0,23	0,16	0,63	0,44
Дніпропетровська обл.	0,12	0,19	0,29	0,28	0,77	0,71
Донецька обл.	0,14	0,21	0,31	0,33	0,53	0,54
Житомирська обл.	0,23	0,15	0,18	0,22	0,18	0,19
Закарпатська обл.	0,24	0,10	0,18	0,18	0,18	0,26
Запорізька обл.	0,17	0,56	0,47	0,80	0,28	0,30
Івано-Франківська обл.	0,80	0,45	0,49	0,19	0,34	0,20
Київська обл.	0,16	0,33	0,29	0,24	0,24	0,20
Кіровоградська обл.	0,48	0,86	0,32	0,26	0,18	0,49
Луганська обл.	0,32	0,62	0,19	0,16	0,19	0,23
Львівська обл.	0,46	0,36	0,26	0,21	0,19	0,24
Миколаївська обл.	0,11	0,69	0,32	0,38	0,74	0,79
Одеська обл.	0,13	0,11	0,24	0,24	0,29	0,26
Полтавська обл.	0,54	0,17	0,33	0,21	0,21	0,34
Рівненська обл.	0,20	0,19	0,24	0,19	0,17	0,21
Сумська обл.	0,10	0,98	0,99	0,96	0,33	0,27
Тернопільська обл.	0,42	0,28	0,35	0,16	0,18	0,32
Харківська обл.	0,37	0,58	0,28	0,96	0,25	0,34
Херсонська обл.	0,26	0,36	0,55	0,25	0,25	0,20
Хмельницька обл.	0,15	0,11	0,20	0,24	0,99	0,18
Черкаська обл.	0,13	0,12	0,30	0,28	0,23	0,20
Чернівецька обл.	0,46	0,65	0,47	0,19	0,19	0,19
Чернігівська обл.	0,64	0,14	0,25	0,27	0,28	0,30
м. Київ	0,15	0,27	0,39	0,51	0,34	0,28
м. Севастополь	0,78	0,15	0,16	0,13	0,14	0,18

ності використано узагальнену функцію корисності (або шкалу Харрінгтона), яка передбачає п'ять рівнів оцінки в загальному інтервалі шкали від 0 до 1. Шкала Харрінгтона є універсальним у різних сферах кількісним вимірником параметрів досліджуваного об'єкта і умовно поділяється на п'ять ділянок, які характеризують різні рівні бажаності. Значення 0,37 є критичною точкою переходу показників з незадовільного рівня до задовільного [2; 5], а лінгвістичні та кількісні характеристики шкали Харрінгтона наведено у таблиці 2.

В основі зазначеного критерію лежить ідея перетворення натуральних значень кожного показника інноваційної активності у стандартизований вигляд Y_{ri} (табл. 3) [1, с. 45]. Для стандартизації обраних показників використовуємо таку формулу:

$$Y_{ri} = \frac{X_i - \bar{X}_i}{S} \quad (1),$$

де X_i — значення показника, \bar{X}_i — середнє арифметичне значення досліджуваних показників, S — стандартне відхилення змінної [7, с. 75].

У ході проведеного аналізу статистичних даних та опублікованих офіційних звітів Облдержадміністрацій регіонів України за 2010—2011 рр. сформовано інформаційну базу даних для комплексної критеріальної оцінки рівня інноваційного потенціалу областей України.

Після застосування шкали Харрінгтона та усіх досліджуваних показників, приведених до безмірного вигляду (стандартизації), розрахуємо величину частинних функцій, використовуючи рівняння $d_i = \exp(-\exp(-y_i))$. Визначення часткових функцій d_{ri} наведено в табл. 4.

Утім, для розрахунку інтегрального показника інноваційної активності регіону D (табл. 5) здійснимо обчислення за допомогою формули:

$$D = \sqrt[r]{\prod_{i=1}^r d_{ri}}, \quad d_{ri} = \exp(-\exp(-y_{ri})) \quad (2),$$

де r — число показників, які використовуються для оцінки інноваційної активності; d_{ri} — часткова функція, яка визначена за шкалою Харрінгтона; Y_{ri} — показник інноваційної активності в стандартизованому вигляді.

Отримані оцінки рівня інноваційного потенціалу регіонів України пропонуємо розділити на чотири групи. Група 1 — це регіони-лідери, з високим рівнем розвитку інноваційних процесів, а саме Сумська, Миколаївська та Харківська області. Для умов даних регіонів доцільно застосовувати, хоч і не повною мірою, однак стратегію "нарощування", тобто комплекс заходів довгострокового характеру, спрямованих на забезпечення поступового нарощування на базі високих технологій випуску нової конкурентоспроможної продукції для реалізації у виробничій та соціальній сфері на основі використання власного науково-технічного і виробничо-технологічного потенціалу, а також із залученням закордонного досвіду [6].

Групу 2 формують регіони-"переслідувачі": Кіровоградська, Запорізька, Івано-Франківська, Волинська та Дніпропетровська області. Інноваційний формат стратегій розвитку регіонів-переслідувачів має передбачати: зосередження ресурсів на розвитку фундаментальних і прикладних досліджень і розробок; розвиток наукомістких виробництв зі значним експортним потенціалом, у першу чергу, в авіа-верстатобудуванні, електронній, медичній і поліграфічній галузях промисловості; задоволення внутрішнього платоспроможного попиту у сфері сучасних інформаційних послуг; збільшення масштабу та розширення складу перспективних технологій на серединних і завершальних стадіях технологічного циклу; створення і освоєння виробництва ресурсощадної техніки; широке застосування переробки та залучення у виробництво промислових, будівельних, а також побу-

тових відходів; прискорене формування інноваційної інфраструктури, яка б із залученням промислового, банківського та торговельного капіталу поєднувала стадії "освіта-наука-виробництво".

Групу 3 формують регіони промислово-аграрної спеціалізації, переважно середнього рівня соціально-економічного розвитку, із окремими високими параметрами науково-технічного розвитку (Чернівецька, Чернігівська, Донецька області, м. Київ). Зокрема, для стратегії розвитку регіонів третього типу необхідно включати: зростання виробництва конкурентоспроможної продукції за рахунок технічного переоснащення виробничих потужностей; розвиток виробництва, що компенсують розірвані технологічні ланцюги та створюють в економіці областей необхідні замкнені виробничі цикли; створення нових наукомістких робочих місць в машинобудуванні і металообробці, верстатобудуванні, приладобудуванні, медичній галузі промисловості; поглиблення інтеграції науки, освіти і виробництва з метою підвищення якості підготовки фахівців для нових високотехнологічних напрямів.

Група 4 включає регіони-аутсайтери — Київська, Одеська, Рівненська, Хмельницька, Черкаська області та м. Севастополь. Модернізація структури економіки областей даного типу на інноваційних засадах можлива за умови: прискореного розвитку механізмів регіональної підтримки науково-технічної діяльності, інноваційного перерозподілу робочої сили; удосконалення галузевої структури промислового виробництва за рахунок розвитку наукомістких, екологічно чистих виробництв; збільшення місткості сфери прикладання праці за рахунок раціональної спеціалізації природних зон; комплексного та ефективного освоєння рекреаційних ресурсів, розвитку індустрії туризму і рекреації; технічного переоснащення підприємств легкої, харчової та пе-

Таблиця 5. Розрахунок інтегрального показника інноваційної активності підприємств регіонів¹

Регіони (області)	Інтегральний показник реалізованої частини інноваційного потенціалу регіону	
	D	Ранг
Автономна Республіка Крим	0,2664	10
Вінницька обл.	0,2677	11
Волинська обл.	0,3209	21
Дніпропетровська обл.	0,3166	20
Донецька обл.	0,3078	18
Житомирська обл.	0,1892	2
Закарпатська обл.	0,1837	1
Запорізька обл.	0,3784	23
Івано-Франківська обл.	0,3624	22
Київська обл.	0,2366	8
Кіровоградська обл.	0,3813	24
Луганська обл.	0,2511	9
Львівська обл.	0,2732	13
Миколаївська обл.	0,4330	26
Одеська обл.	0,1994	5
Полтавська обл.	0,2743	14
Рівненська обл.	0,1975	4
Сумська обл.	0,4503	27
Тернопільська обл.	0,2714	12
Харківська обл.	0,4122	25
Херсонська обл.	0,2958	16
Хмельницька обл.	0,2243	7
Черкаська обл.	0,1974	3
Чернівецька обл.	0,3121	19
Чернігівська обл.	0,2850	15
м. Київ	0,3046	17
м. Севастополь	0,2047	6

¹ Найменшому значенню інтегрального показника присвоювався ранг 1.

реробної промисловості; розвитку виробництва будівельних матеріалів, скляних, фаянсових виробів на базі власної сировини із застосуванням маловідходних наукомістких технологій тощо.

Активізації розвитку різних типів регіонів має передувати велика робота через засоби масової інформації з населенням і виробниками, тобто прямими споживачами, які повинні усвідомити, що завдяки інноваціям вони можуть скористатися якіснішими товарами. Важливо зацікавити й комерційні структури, які мають переконатися, що отримають конкурентну перевагу і покращать свої позиції на ринку лише внаслідок впровадження інновацій. Органи центральної державної влади України повинні враховувати у своїй політичній і соціально-економічній діяльності те, що стратегічна перевага української економіки на світовому ринку можлива лише завдяки впровадженню інновацій на всіх ієрархічних рівнях: національному, регіональному, внутрішньорегіональному у локальному.

Для того щоб була змога вирішувати такі завдання, на наш погляд, важливо зробити максимально доступною інноваційну інфраструктуру, яка повинна мати належний рівень розвитку в кожному з регіонів, або розвивати таку інфраструктуру безпосередньо у проблемних регіонах. Адже, без цього неможливо забезпечити інноваційний тип розвитку об'єктів, структур, організацій в окреслених територіальних утвореннях, суть якого полягає у перенесенні акценту на використання принципово нових прогресивних технологій, переході до випуску високотехнологічної продукції, впровадженні прогресивних організаційних і управлінських рішень в інноваційній діяльності та високих технологій. Як зазначають Н.Т. Рудь та Ю.М. Корецький, при розробленні стратегії науково-інноваційного розвитку регіону необхідно

здійснювати прив'язку окремих напрямів науково-технічного розвитку до специфіки кожної території (району, міста), особливостей їх теперішнього та перспективного розвитку [9, с. 424].

Очевидно, що концепцію розвитку регіону варто будувати ґрунтуючись на аналізі проблем, що виникають у процесі розвитку господарської системи та оцінці можливостей інтенсифікації цього розвитку. При цьому потрібно враховувати ймовірну зміну ролі регіону в територіальному поділі праці завдяки використанню і переробці унікальних природних ресурсів, частку виробленої продукції регіону в обсязі виробництва аналогічної продукції країни, експортні можливості країни щодо цієї продукції та ін. Інноваційна модель розвитку регіонів сприяє зміні ролі регіону в територіальному поділі праці внаслідок впровадження переробних виробництв, зовнішньоекономічного потенціалу регіону (розширення експортних можливостей), підвищення рівня життя населення регіону, ефективності використання трудових ресурсів, мінеральної сировини та потенціалу господарства території, прискорення темпів технічного прогресу в господарстві, використання потенціалу майбутнього розвитку господарства кожного регіону. Тому з урахуванням виокремлених особливостей інноваційних процесів доцільно окреслити специфічні характеристики стратегій інноваційного розвитку регіонів України в умовах трансформаційних змін та інтеграційних процесів.

Важливим завданням цих стратегій має стати створення виробництв, що реалізують новітні технологічні уклади, і вихід на внутрішній і зовнішній ринки з наукомісткою продукцією світового рівня. Результатом має стати забезпечення реалізації наявних в економіці України конкурентних переваг у перспективних секторах ринку, де вітчизняна продукція не була раніше представлена, а в окремих випадках — формування нових сфер попиту, у задоволенні якого вітчизняна наукомістка продукція відігравала б домінуючу роль.

Варто зазначити, що стратегічне планування регіонального розвитку в Україні було запроваджено Законом "Про стимулювання розвитку регіонів" від 8.09.2005 р. № 2850-IV. З цією метою розроблено Державну стратегію регіонального розвитку України (ДСРР) на період до 2015 р., у якій були визначені ключові проблеми розвитку регіонів. З огляду на низьку інвестиційну привабливість регіонів та інноваційну активність, нерозвинену виробничу та соціальну інфраструктуру, зростання регіональних диспропорцій у сфері соціально-економічного розвитку регіонів, слабкі міжрегіональні зв'язки та нерациональне використання людського потенціалу, передбачалося підвищення конкурентоспроможності регіонів та зміцнення їх ресурсного потенціалу; розвитку людських ресурсів; розвитку міжрегіональної співпраці; створення інституційних умов для розвитку регіонів. Ці пріоритети були визнані домінуючими у більшості регіональних стратегій соціально-економічного розвитку до 2015 року, прийнятих майже в усіх регіонах України. Однак, необхідно відзначити, що досі ДСРР залишається лише документом — без системного впровадження, експертного супроводу і майже без грошей. Крім того, процес прийняття Бюджету на 2013 рік наводить на невеселі думки про те, куди і як рухаються наші регіони і коли нарешті держава насмілиться не лише розробити, але й впровадити таку законодавчу та інституціональну базу, яка б відкривала рівні можливості для всіх регіонів — від Києва до Чернівців.

Характерні для сучасного розвитку регіонів України розбалансованість та асиметричність, їх неготовність до зростаючого конкурентного тиску та неефективність використання наявного ресурсного потенціалу накладаються на

тактичні прорахунки регіонального управління і відсутність науково обгрунтованих стратегічних пріоритетів розвитку регіонів. Питання щодо застосування ефективних інструментів вирішення соціально-економічних проблем розвитку регіонів досі залишається відкритим. Незважаючи на те, що останніми роками ухвалено низку нормативно-правових актів, спрямованих на активізацію потенціалу внутрішнього зростання регіонів, у рамках яких розроблено та затверджено стратегії економічного та соціального розвитку регіонів, проте реалістичність та дієвість більшості цих стратегій викликає серйозні сумніви через надмірну формалізованість процедур розроблення і затвердження, переважно декларативний характер визначених цілей і завдань, а також відсутність реальних механізмів реалізації більшості стратегій розвитку регіонів.

Можна мабуть знайти сотні причин такого тривалого ігнорування потенціалу регіонів та навмисного приниження їх економічних потужностей. Однак, регіональна політика в Україні є низькоєфективна і має низку недоліків [11].

На наш погляд, політика як функція центрального уряду у нас все ж таки існує і останніми роками дещо активізується законодавчими декораціями. Однак, те, що ми називаємо регіональною політикою, лише дуже приблизно нагадує дієву політику наших європейських сусідів або американських партнерів, спрямовану на стимулювання розвитку регіонів і територій, відкриття їхнього потенціалу та створення гармонійних умов для життя і саморозвитку місцевого населення територіальних громад.

На сучасному етапі пріоритетним завданням має стати закріплення позитивних тенденцій в інноваційному розвитку, створення науково-технічних та інституціональних передумов для кардинального технологічного переозброєння економіки та збільшення частки сучасної високотехнологічної, конкурентоспроможної на світовому рівні продукції. Здійснення необхідних змін з метою їх розбудови визначає важливість розвитку інноваційної сфери по регіонах. З метою підвищення та удосконалення державної політики розвитку інноваційного потенціалу регіонів України, впровадження ефективних механізмів стимулювання інноваційної діяльності пропонуємо впровадження наступних заходів:

— розробити і затвердити Верховною Радою України Стратегію інноваційного розвитку економіки України і відповідні регіональні Стратегії;

— скоригувати, виходячи з таких Стратегій, національні пріоритети, державні, галузеві, регіональні програми соціального й економічного розвитку, привести у відповідність до їх вимог законодавство, систему державного і місцевого управління;

— розробити і запровадити комплекс заходів по регіонах, які стимулювали б зосередження внутрішніх ресурсів держави та іноземних інвестицій, перш за все, в інноваційній сфері;

— запровадити систему державного і місцевого моніторингу стану просування України, і, зокрема, її регіонів на шляху досягнення поставленої мети, а саме ввести в практику управління індикативне планування на короткостроковий та середньостроковий термін та систематичне прогнозування. Забезпечити постійне інформування суспільства на державному і регіональному рівнях про завдання, проблеми і успіхи країни на шляху створення інноваційної економіки;

— провести всебічний технологічний аудит вітчизняних підприємств та інвентаризацію наявного науково-технічного потенціалу;

— регіоналізувати державну інноваційну політику шляхом делегування відповідних повноважень місцевим органам влади, підтримки створення в регіонах інноваційної інфраструктури;

— зорієнтувати зовнішню політику держави на більш повне використання можливостей від інтеграції України до європейських та інших економічних об'єднань країн для підвищення рівня інноваційності вітчизняної економіки.

Реалізація зазначених заходів щодо подолання інноваційної проблемності буде сприяти розвитку інноваційної інфраструктури та росту інноваційної активності в регіонах, що забезпечить широке впровадження останніх досягнень науково-технічного прогресу в діяльності підприємств регіонів на основі реалізації ринкових механізмів сприяння підприємницької діяльності. Здійснення інноваційного поведження регіонів, що є складовим елементом їх сукупного промислового поведження, дасть змогу забезпечити зростання інноваційної активності в регіонах України.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження показують перспективу стратегії розвитку національної економіки. Необхідно вирішити питання про те, яким чином запропонована система державного регулювання інноваційної діяльності в регіонах повинна бути реалізована в економіці країни та якою у такому випадку має бути економічна стратегія інноваційної моделі розвитку.

Література:

1. Адлер Ю.П., Маркова Е.В., Грановский Ю.В. Планирование эксперимента при поиске оптимальных решений. — М.: Наука, 1976. — 279 с.
2. Денисенко М.П. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія / [М.П. Денисенко, Л.І. Михайлова, І.М. Грищенко, А.П. Гречан та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф., акад. М.П. Денисенка, д.е.н., проф. Л.І. Михайлової. — Суми: ВТД "Університетська книга", 2008. — 1050 с.
3. Жихор О.Б. Типологія регіонів України за інноваційною проблемністю / О.Б.Жихор, О.М. Мельник // Науковий вісник НЛТУ України. — 2009. — Вип. 19. 10. — С. 117—123.
4. Матросова Л.М. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційними процесами у промисловості / Л.М. Матросова. — Луганськ: СУДУ, 2000. — 462 с.
5. Микитенко В.В. Діагностика стратегічного потенціалу підприємства / В.В. Микитенко, І.А. Ігнат'єва // Вісник економічної науки України. — 2005. — № 2. — С. 77—80.
6. Онищук І. Формування організаційно-інвестиційного механізму реалізації інноваційних проектів вiperедржаючого розвитку / І. Онищук [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.municipal.gov.ua/data/loads/onishuk_2006.doc
7. Плікус І.Й. Удосконалення механізму управління фінансовою санацією підприємств / І.Й. Плікус, Н.В. Новак, Т.М. Мільчаковська // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. — 2010. — № 1, Т. 2. — С. 69—77.
8. Птащенко Л.О. Державна регуляторна політика щодо інноваційної діяльності регіонів України / Л. О. Птащенко, О.М. Кущик // Економіка і регіон. — 2009. — № 1(20). — С. 27—30.
9. Рудь Н.Т. Методичні аспекти оцінки інноваційного потенціалу регіону / Н.Т. Рудь, Ю.М. Корецький // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). — 2004. — Вип. 1—2. — С. 418—430.
10. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів "круглого столу" / за ред. С.О. Білої. — К.: НІСД, 2011. — 88 с.
11. <http://regionalnyaktsenty.blogspot.com>

Стаття надійшла до редакції 20.03.2013 р.